

„România”

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an Lei 200—
Pe un jumătate an Lei 100—
Autorități și instituțiuni Lei 500—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMEȘC LA
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI

CLUJ, STRADA REGINA MARIA 36

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Cluj, Strada Regina Maria No. 36.

Telefon: 7-60

Revizuirea reformei agrare

Printre legile de veridică importanță votate în recent închisa sesiune parlamentară, se ridică pe primul plan, alături de legea pentru înființarea creditului agricol și legea cametei, legea pentru revizuirea reformei agrare.

Cu toate muribundele obstrucții, prin care armătura jefuitoare a brazdelor grele de belșug, a încercat să împiedice trecerea acestui proiect, guvernul n'a șovăit o clipă de a deschide prin votarea lui, epoca marilor reparații politice cari se cer pentru clasa noastră rurală.

E adevărat că această lege vine relativ târziu. Cu ajutorul ei se vor putea totuși îndrepta multe din genialele potlogării sub egida căroră s'a săvârșit exproprierea grofilor proști și îngâmfaiți și improprietărea țărănilor cu fețele îmbujorate de înțelepciune și soare.

Rezistența desnădăjduită cu care au salutată moștenitorii lui Constantinescu-Porcu această lege, este de altfel explicabilă.

Ea dovedește chiar că legea era necesară.

Partidul liberal își teme coșocul că se vor scoate la lumină multe lucruri cari nu-i sunt pe plac și se vor arde cu fierul roșu multe din abcese cari au rănit și compromis, nu arareori, reforma agrară.

Liberalii spun că această lege va provoca dureroase nemulțumiri populare.

Mărturisim, nu-i mai înțelegem. De-o parte se auto-elogiază la fiecare răspântie cu înfăptuirea reformei agrare, de altă parte sar ca mușcați de șarpe când e vorba să se verifice nițel treaba dumnealor.

Dacă se știu cu suflul așa de curat, de ce atâta împotrivire și jelanie?

Cum va putea crea nemulțumiri populare această lege, dacă liberalii au înfăptuit reforma agrară în spirit de omenie și dreptate?

Explicația e simplă. Într'un articol „Regimuri” publicat nu de mult în acest ziar, arătam care a fost și este atitudinea partidului liberal față de țărânie. Și spuneam acolo că dacă partidul liberal a făcut reforma agrară și a acordat votul obștesc, acestea au fost imperative cari au trecut peste capul Brătienilor.

Partid de clasă, ei s'au împotrivit cu ultima energie înfăptuirii reformei agrare, care comportă o esență puternic democratică.

Dacă au înfăptuit-o totuși, au făcut-o forțați de cursul istoriei și pentru că să n'o facă alții. Și mai ales să o poată face ei așa cum au voit pentru că să poată compromite clasa țărănească. Tendința de monopol și de sabotare stă la temelia tuturor acțiunilor partidului liberal.

Dând țărănilor pământul gol, ei n'au venit în ajutorul lor cu un credit agricol care să le ușureze procu-

rarea de unelte ieftine și implicit spre a le mări capacitatea de o mai selecționată și rodnică producție. Una din cauzele crizei noastre economice trebuie căutată în modul cum s'a înfăptuit reforma agrară.

Porniți pe acest drum, liberalii nu s'au oprit un pas în năzuința lor de pauperizare și nenorocire economică a țărănimii.

Stăpânii banului, au înleștat țărâniea în robia băncilor liberale cari, au instituit în ultimul timp cea mai groaznică tiranie bancară.

Iată de ce subliniem în mod

anume importanța covârșitoare a recentei legi a revizuirii reformei agrare. Ea se integrează în ritmul național — țărănismului creator care se razimă pe țărânie și deci trebuie să activeze pentru prosperarea ei.

Jelanii și impotența obstrucționistă a partidului liberal este ultima svărecolire anacronică, care îngroșă un regim pe ruina căruia istoria românească a înfipt deja schelele noului edificiu social și politic, care mimizează ochii prin vrerea și fericirea mulțimilor.

Bazil Gruia

„Valea Jiului iarăș freamătă”

Sub acest titlu sugestiv „Solia Dreptății” foaia dlui dr. Aurel Vlad, în articolul de fond din nr. dela 26 Martie a. c., expune sumar situația precară, socială și politică de pe Valea Jiului. Racila sistemului de exploatare, menține în permanență un focar de febră socială, de nemulțumiri care răbufnesc în manifestări violente în contra exploatare, ale căror interese se identifică de căteori este nevoie de represiune, — cu înțelesele superioare de stat. De sigur că nu găsim nimic neobișnuit în această identificare, mai ales că trăim într'un stat burghez, în care proprietatea individuală sub toate formele ei, constituie fundamentul juridic al întregii structuri sociale și statale, un adevărat element central constituțional, iar în ordine economică, afară de mici și firave excepții, fiind singura formă, considerată ca ideală, în exploatarea bogățiilor materiale ale țării. Ceiace însă ne pune pe gânduri, și ne face să ne indoim de virtuțile creatoare ale bătrânului drept Quiritar este purtarea conducătorilor „Societății Petrosani”, a patronului în înțeles larg, a patronului de pretutindeni veșnic identic cu tovarășul său de exploatare, și cu sine însuși, nerușinat și hrăpăreț, lipsit de perspectiva viitorului întreprinderii sale și a transformărilor sociale viitoare. Miopia lui economică este cauza directă a procesului de transformare bruscă în modul de organizare a proprietății existente, și a felului de exploatare economică a bunurilor. Și când privim astfel chestiunea, nu ne gândim la bine sau la rău, ne situăm în afară de granițele disciplinei morale, și considerăm tot ceea ce se petrece sub ochii noștri, ca întâmplări necesare înseriate în logica de fier a istoriei. Faptele patronului de pe Valea Jiului, sunt un fel de preludiu sbuciumat, al operei de socializare a marilor întreprinderi industriale, sunt permisele soluțiilor concrete și definitive ale chestiunii muncitorești în România. Solia dlui

Vlad fixează simplu și rotund profilul psihologic al conducătorilor producători de sângeroasă gâlceavă: „Domnii conducători ai Societății, cari nu sunt cu nici un strop cât de mic în slujba țării, ci numai a buzunarului lor, sabotează, incurcă și încălcie chestiunea muncitorească, numai ca să producă nemulțumiri în sânul muncitorilor contra partidului dela putere. Ală explicare nu este”. Ba da, este. Criza de structură a regimului capitalist. Faptul că „Societatea Petrosani” este afiliată sau integrată într'un partid politic, este cu totul accesoriu. Chiar dacă ar fi național-țărănistă în structura ei, raporturile dintre patroni și muncitori ar rămâne același. Poate în cazul al doilea ar profita de privilegiul puterii și ar înăspri raporturile existente. Intre politic și economic se sapă încet o prăpastie. Formele democratice devin cu vremea inutile. Pentru punerea de acord a politicului cu economicul, este nevoie de acea operație sumară și aspră a „staficării” cum îi zice „Solia Dreptății”. Foaia dlui dr. Aurel Vlad, se transformă în „Solia vremurilor noi”. Și bine face. Dealtfel tinerețea ardeleană, are profunde afinități sufletești cu dl dr. Aurel Vlad, în temperamentul său vijelios de luptător și în concepțiile sale avansate, găsindu-și expresia întregă a suflului ei sbuciumat și pătruns de fiorul vremurilor noi. Atitudinea „Soliei Dreptății” în chestiunea Văii Jiului, o împărtășim cu bucurie, găsindu-o conformă atât cu idealurile noastre, cât și cu interesele Statului român. „Deaceia spre a se curma odată aceste turburări de pe Valea-Jiului, noi credem, că Societatea Petrosani trebuie staficită. Domnii de aci, cari se gândesc numai la tantieme și câștiguri, să fie poștiți la alte treburi — ca să se mai cruțe din sumedeniile de cheltuieli fără rost”. Nu numai că se cruță cheltuieli (economicește vorbind), dar se procură frumoase venituri pentru Stat, se ameliorează simțitor

situația morală, socială, economică, culturală și chiar politică (cu toate că patronul nou ar fi repr. ordinii și puterii politice) a muncitorilor miniere, se raționalizează producția și se pune piatra fundamentală a acelu plan economic de care se vorbește atâta. Asistăm la un proces de absorbire a economicului de puterea superioară politică, fenomen explicabil prin nevoia de iordonare a funcțiilor social-economice după un plan de ansamblu, prin nevoia de armonizare într'un real echilibru între producție și consumație, prin nevoia economică de a se crea unități mari de producție și totdeodată de a se mări standardul vieții maselor largi populare, cu scopul măririi capacității lor de achiziție. Toate acestea sunt tendințe ale economiei sociale moderne, de care trebuie să ținem seama în toate reformele noastre. Solia Dreptății desprinde un fapt din ritmurile noi, care va fi capul de serie al marilor înfăptuiri colective de mâne.

Petre Tușea

Inceputul acordurilor

de G. Ursu-Silvan.

În timpul din urmă s'a petrecut un fapt de semnificație caracteristică pentru politica internațională: acordul austro-german. Ar trebui socotit ca fapt împlinit, închis în mod irevocabil, deși în toate mediile politice se desprind trăsături, cari vor să definească o situație de expectativă, de tendință voită de a lăsa impresia că este la mijloc un fapt, un proces în curs spre o înfăptuire de ajuns de incertă. De ce? Datorită unui motiv prea cunoscut: el depinde în mod categoric de o voință exterioară, și fiindcă în ultima analiză există o mentalitate hotărât potrivnică. Să fie aceste motive de incertitudine atât de serioase, atât de grave? . . . Să privim faptul mai îndeaproape.

Caracterul primar al acordului încheiat la Viena este de a fi o convenție comercială, — cel puțin așa se desprinde din replicile autorilor, date d. Briand, — iar situațiile de azi, este înafară oricărei îndoeli, concurg în acordarea acestui sens, adânc economic. Trecut, însă, prin desbaterile parlamentare, el împrumută alt nume, acel „oesterreich-deutscher Anschluss”. Vedeti prin urmare, că ceea ce în unghiul vederilor germane este un ce definit ca fapt economic, prin prisma mentalității negermane apare într'un sens mai larg, mai adânc, acoperit de un nimb de bănueli. Ori cine, amintindu-și că într'un trecut apropiat, în legăturile dintre cele două state s'a ridicat un desiderat politic, ce avea la bază un consens de alipire, nu poate vedea și nu poate să-și lămurască această înțelegere decât în sensul acesta: un pas spre alipirea politică. Să fie ceea ce se acceptă în această lumină, adevărul adevărat? Este probabil, fiindcă ceea ce și-au obiectivat cele două state și spre ceea-

ce tind nu pare cu desăvârșire anti-firesc, — dacă nu este chiar firesc. Cine afirmă azi „ein Volk, eine Oekonomie“, a afirmat altădată, în altă formă, că un popor trebuie să aibă un stat.

Tactul și prudența germană, înfrân-te în încercările de până acuma, a dus la înfăptuirea acestei tendințe, nimai după ce s'a văzut nevoit să adopte momente mai oportune, momentele de azi, cari prin gravitatea lor, au produs o adâncă schimbare de planuri în viață, schimbare care, din punctul de vedere german, înseamnă o largă posibilitate de realizare a unei tendințe politice în cadrul economic.

Trebuie să se accepte de toată lumea că în viața contemporană s'a conturat o situație necunoscută încă: este o piață, care, devenită mondială, este întinsă și strânsă deopotrivă. În acest larg plan, pe care l-a luat viața economică de azi, tendințele politice au încetat aproape cu desăvârșire de a mai arunca o problemă. Faptul acesta constituie o certitudine pe care preocupările de azi o dovedesc în tot momentul. Nu este, cu aceasta, în-deajuns de evident, sau nu se pare, că în mijlocul problemelor și situațiilor noi, ridicate în planul economic, acordul austro-german trebuie să aibă sensul de fapt economic, mai întâi?

În sine însăși, realizarea acordului poate să rezume multe desiderate, desiderate cari nu pot fi decât ascunse și de altă natură decât vor să dovedească autorii lui. Faptul acesta, deci, i-ar da un caracter mai comprehensiv decât se poate vedea din explicațiile acestora. Ceeace pentru noi ar însemna, dacă aceasta lature i s'ar descoperi, că trebuie să credem că germanismul și ficțiunile lui din trecut încă nu sunt îngropate. Da, dar faptul acesta, credința aceasta în vigoarea a ceea ce înțelegem prin germanism, trebuie acceptată fără nici o probă; numai fiindcă există un voluntarism inerent firii germane, voluntarism care, și de azi înainte, va face peste puțină ca din adâncurile acestei firii și din manifestările ei de mâine să se desprindă altă imagine decât cea de ieri. Germanismul nu s'a stins și omenirea nu are nevoie de asta.

Reiese de aici însă, că în ceea ce s'a realizat trebuie să vedem o încercare de reabilitare a imperialismului politic din ajunul războiului, o întoarcere? Mai sigur că nu: cătuși de puțin. Trebuie să recunoaștem mai degrabă că în interpretările acestui fapt, din interese politice, mai mult s'au plâsmuit și exagerat ficțiuni, decât s'au scrutat și analizat critic adevărurile, situațiile și problemele momentului.

Există o seamă de împrejurări, cari fac cu desăvârșire inacceptabilă o explicație în sensul acesta, și mai inacceptabilă o asemenea înțelegere a posibilului și a creației în istorie, din partea celor ce îndrumază destinele germanismului; — împrejurări cari par a ne lua dreptul la multe bănueli. În adevăr, se știe faptul că acest început de cooperare economică a luat naștere dintr-o problemă, pe care în chip fatal are să și-o pună, una după alta, toate țările guvernate de regimul capitalismului, anume din trebuința imperioasă de rezolvare a crizei. Toate tendințele, cari mocnesc și frământă viața contemporană, se găsesc într-o strânsă legătură cu un conflict vast, ale cărui componente le constituiesc: structurile politice opuse structurilor noi economice. Politicește fiecare neam se găsește într-o structură închisă și independentă. În multe capete și-a făcut loc închipuirea că o asemenea structură poate, dacă nu trebuie să tindă, să-și desfășoare viața prin sine însăși, chiar economiceste. Așa s'a născut cea mai mare absurditate a vieții de azi: zidurile economice, la adăpostul, cărora s'a continuat un naționalism mărginit... N'am experimentat și noi principiile și fanteziile unui naționalism de asemenea marcă? N'a fixat și Hoover pentru Statele Unite același obiectiv? Tendința, unde s'a manifestat, în deceniul nostru, a creat dificultăți și nepotriviri, pe cari

azi le descoperim în incompatibilitățile structurii politice închise cu structura economică de tendință cu desăvârșire opusă. Desigur, că pentru a se îndrepta această stare, ceea ce s'a început, se va continua: acordurile economice.

Dacă trebuie să se accepte că germanismul istoric și-a rectificat orientările și concepțiile, trebuie să se accepte nu pentru că protocoalele din 22 nu îngăduiesc ficțiunile de odinioară: sau pentru că însăși dinamica vieții nu îngăduie întoarceri, ci fiindcă

sbateră lui se desfășoară în aceeași problematică, ce i s'a creat cu situațiile de azi capitalismului întreg, o problematică adâncă... Se poate ca sensul istoric al acestui tratat, care nu se poate defini, azi, în mod definitiv, nu se va vedea și nu se va putea lămurii în termeni precisi, decât după ce guvernele toate vor trebui să continue clădirea vieții de mâine. Se va vedea atunci că germanismul cu încheerea acestui tratat, s'a îndreptat pe drumurile creației, drumuri cari niciodată nu pot fi cele cunoscute, cele istorice...

Revizionism

Guvernul maghiar și problema revizuirii

VIII.

După cum am mai amintit, guvernul maghiar are în programul său și problema revizuirii. Mai acum câțiva ani această problemă era expusă de guvern într'un mod foarte diplomatic și contele Bethlen nu găsea încă momentul oportun ca problema revizuirii să fie expusă în fața Ligii Națiunilor. Cu ocaziunea semnării pactului Kello-Briand de către Ungaria în 8 Oct. 1928, această aderă la pact cu rezerva condițiilor, ca puterile ce vor semna pactul pe viitor neapărat să repare și nedreptățile aduse prin tratate, subînțelegând prin acestea chestiunea maghiară a revizuirii tratatelor. În urma acțiunii lordului Rothermere, guvernul maghiar e silit uneori ca să-și dea pe față punctul său de vedere în această chestiune, iar în urma acțiunii lui Polónyi Dezso din 1 Feb. 1929, guvernul maghiar e silit să-și expună mai respectat atitudinea sa în problema revizuirii și în 6 Febr. 1929 contele Bethlen declară, că guvernul deși și-a însușit problema revizuirii totuși în fața forurilor străine și internaționale nu va putea pune problema, decât atunci când ea se va pregăti și coace îndeajuns.

În 27 Maiu 1929 cu ocaziunea desvelirii statuei eroilor și a statuei milenare, contele Bethlen, în discursul său expune problema așa cum o înțelege guvernul maghiar și declară: „că națiunea maghiară nu se va împăca nici când cu pacea dela Trianon“. În urma acestor declarații, Mica Antantă face demersurile sale la Budapesta pentru precizarea „declarațiilor iredente“ făcute de premierul maghiar.

În urma precizării punctului de vedere al guvernului maghiar, în 10 Sept. 1929 contele Albert Apponyi șeful delegației maghiare în ședința Ligii Națiunilor își expune și el părerea sale revizioniste. Ca răspuns la noua atitudine maghiară cu ocaziunea vizitei ministrului de externe Zaleszky al Poloniei la București în 25 Oct. 1929 acesta declară, „că Polonia respinge orice acțiuni și năzuințe revizioniste.“

După agitațiile și atitudinea provocatoare a vecinilor noștri urmează conferința Micei Antante din 4 Dec. 1929 la Praga, unde Mica Antantă își stabilește atitudinea ei față de Ungaria, iar ministrul nostru dl Mironescu în numele conferinței declară, „că vom reprima pe orice cale și cu orice mijloace tendințele amenințătoare ale Ungariei.“

În 4 Iunie 1930 Ungaria își serbează cu mari ceremonii doliul de aniversare a zece ani dela iscălirea Tratatului dela Trianon. Albert Apponyi cu această ocaziune ține în camera deputaților un impresionant discurs de doliu. Iar în 7 Iulie 1930 la Dobrițin premierul Bethlen declară, că „Pentru hatârul Paneuropei nu se pot cimentă pe veci hotarele Trianonului.“

La 15 Iulie 1930 prin răspunsul guvernului maghiar la memorandumul lui Briand, se spune, că guvernul maghiar nu poate adera la o convenție prin care revizuirea stării actuale creiată prin tratate ar fi exclusă pentru totdeauna.

Cu ocaziunea întâlnirii lui Bethlen cu lordul Rothermere la Veneția, s'a stabilit un nou program de luptă. În vederea acestora premierul maghiar și întreprinde o călătorie la Angora și la Berlin, unde pune în discuție problema revizuirii.

În fine, contele Bethlen își expune precis programul și atitudinea guvernului său prin declarațiunile făcute în „New-York Times“ din Nov. 1930. Și anume spunând: „Noi vom să redobândim pe frații de același sânge și dorim un plebiscit, care să decidă, dacă și respectivele națiuni voiesc să se reîntoarcă la noi, sau nu?“

În această declarațiune se reoglindește clar punctul de vedere oficial și programatic al guvernului maghiar, punct de vedere pe care premierul și l-a însușit și pe care Liga Revizionistă l-a adoptat încă dela înființarea ei. Acest punct de vedere mai reiese și din declarațiunile ministrului Gömbös: „O țară mică nu poate schimba întru nimic situația politică mondială. Datoria acestei țări mici nu poate să se îndrepte, decât spre a se întări ea însăși. Datoria noastră este lupta. Acest lucru trebuie să-l știe fiecare ungur, fiecare trebuie să știe că soarta lui atât în viața individuală, cât și în activitatea vieții naționale este să lupte. Convingere mea sfântă este că dreptatea, pe care în limba diplomatică o numim revizuire, va trebui să survină“. Cei cari au impus pacea, se vor convinge că în baza unor informațiuni false au încătușat o națiune, care ar merita o altă soartă chiar dacă în războiul mondial le-ar fi fost dusmană.“

Iată pretențiile pașnicilor noștri vecini! Comentarii? Sunt de proso! (Va urma). Petre Petrinca

Bibliografie revizionistă

- (Urmare)
- L. Szádeczky: *Revision of the Peace*. Bpest, 1926. (Revizuirea păcii).
- Zsombor de Szász: *The minorities in Roumanien Transylvania*. London, 1927. (Minoritățile în Ardealul României).
- Lloyd George: *Is it Peace?* London, 1923. (Este pace?).
- Hungary Before and After the War in economic-statistical maps*. Published by the Institute of Political Sciences of the Hungarian Statistical Society. 1926.
- Hungaricus Viator: Trianon treaty and its consequences*. Athenaeum Press, February, 1929. (Tratatul dela Trianon și consecințele sale).
- Michael Juhász: *Wilson's Principles in Czechoslovak Pratic*. Homestead Pa. 1929. (Principiile lui Wilson în practica cehoslovacă).
- Apponyi: *Hungarian Foreign Policy*. London, 1920. Low. W. Dawson.
- Apponyi: *The Peace-Treaty to Hungary*. London, 1920. Low. W. Dawson s. Sons.
- L. K. Birinyi: *The Tragedy of Hungary*. (Tragedia Ungariei). An Appel for World Peace. Cleveland, Ohio, U. S. A. etc., etc. pp.
- Dr Olay Ferenc: *A magyar kultúra válságos éve*: Kiadta a Magyar Nemzeti Szövetség, Budapest, (Anii critici ai culturii maghiare). (Va urma).

20 Iunie 1931

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că în ziua de 16, luna Aprilie 1931, ora 10, se va ține în localul Institutului Chimico-Farmaceutic, situat în București, Calea Dorobanților 89, licitație publică pt. procurarea medicamentelor necesare Ministerelor: Armatei, Muncii, Sănătății și Ocrotirilor sociale (Institutul Chimico-Farmaceutic), Comunicații (Casa Muncii C. F. R. și Regia Autonomă P. T. T., Finanțelor (Corpul Grănicerilor), Ministerul Instrucției (Clinicile Universitare din Cluj), Agriculturii (Direcția Zootehnică), Justiției (Direcția Penitenciarelor), Interne (Corpul de Jandarmi) și Eforia Spitalelor Civile.

Licităția se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din Legea Contabilității Publice.

Nu sunt admise la licitație persoanele cari n'au executat angajamente anterioare avute cu Administrație Publice, acei cari le-au cauzat daune sau se află în proces cu Statul, derivând din contractul neexecutat sau executat în mod păgubitor pentru Stat.

Persoanele în stare de faliment. Intermediarii de orice fel. Persoanele cari prin felal întreprinderilor nu corespund obiectului furniturii în chestiune.

Acele persoane cari vor lua parte la licitație vor depune în plic separat, pe lângă ofertă și o garanție de 5% din valoarea furniturii oferită, iar oferta se va face numai în conformitate cu caetele de sarcini cari pot fi văzute în fiecare zi, nela ora 11 până la 13, în localul Institutului Chimico-Farmaceutic.

Oferta se va prera în conformitate cu caetul ne sarcini, în plic separat, sigilat cu ceară roșie.

Casele cari vor concura sunt obligate a depune ofertele prin mandatar impuțerniciți conform dispozițiilor caetului de sarcini.

De asemenea sunt admisibile ofertele trimise prin postă, recomandat și sosite la Institutul Chimico-Farmaceutic până la deschiderea primei oferte.

Ministru: ss. Emil Bațieganu.
Dir. Inst. Chim.-Farm.:
(Indescifrabil).

Primăria Municipiului Cluj.
No. 05097—1931.

A N U N T.

Municipiului Cluj publică a doua licitație cu oferte în scris, incluse și sigilate pentru închirierea localului de bufet dela baia de vară, proprietatea Primăriei, pe timp de 3 (trei) ani cu începerea din 1 Mai 1931.

Licităția se va ține în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în art. 88—110 din legea Contabilității publice în ziua de 15 Aprilie 1931, ora 11 a. m. înaintea Comisiei de licitație, sala de ședințe.

Odată cu predarea ofertelor concurenții vor depune la mâna d-lui președinte a comisiei menționate o garanție provizorie în numerar sau efecte garantate de Stat egală cu 5% din suma oferită drept chirie pe durata de mai sus.

Condițiunile de licitație se pot vedea în biroul Serviciului economic. Cluj, la 21 Martie 1931.

Primăria Municipiului Cluj.

Uzinele comunale de apă și canalizare Cluj.

A N U N T.

Se aduce la cunoștința publicului că de oarece sistemul încasărilor lunare ale taxelor de apă și canal nu a dat rezultat satisfăcător, începând cu 1 Aprilie a. c. încasările se vor face trimestrial anticipativ, tot la domiciliu, cu încasatori noștri și rugăm a da atenția cuvenită plăților, căci în caz contrar aplicăm dispozițiunile statutare prin sistarea aprovizionării cu apă.

Altă comunicare în această privință nu se mai face.

Diracțiunea.

„Ororile inutile dela 1907“

Procesul Chemarea-Averescu se va relua în 22 Aprilie în fața Curții de Apel din Cluj. Scene indoliate din 1907. Scrisoarea dlui inginer I. Constantinescu în care relatează modul înfiorător în care a fost împușcat tatăl său, în vârstă de 82 de ani. Un articol de revoltă al lui Const. Mille publicat în „Adevărul“ din 1 Aprilie 1907. Interviewul din „Rampa“ al dlui Cocea.

La 22 Aprilie ora 9 a. m. se va re-ua în fața Curții de Apel din Cluj. procesul intentat de dl Alexandru Averescu, fratelui Bazil Gruia re-lector la „Chemarea“.

Faptele cari au stărnit acest proces precum și desbaterea lui în toamnă în fața Tribunalului din Cluj, sunt îndeajuns cunoscute.

Un articol al prietenului Bazil Gruia, care a protestat alături de atâția alții (C. Mille, N. Iorga, T. Enăcovici, etc.) față de sângeroasele represii dela 1907, a trezit pofta de răfuială a dlui Averescu care, spre a-și salva popularitatea pe care nu o are, a crezut oportun să înceapă această ofensivă în Ardeal.

Manevrele politice ale pensionarului dela șoseaua Kiselef, n'au reușit însă. Proiectele sale au ricoșat și din acuzator, cum vrea să pară, seful partidului „poporului“ s'a ales acuzat de întrea „opinie publică“. Dl Alexandru Averescu a pierdut politicește și istoricește procesul.

Chiar dacă în toamnă i s'a dat o validă satisfacție, opinia publică a reținut următoarele fapte concludente, cari pun lucrurile cu totul în altă lumină.

1. Că în 1907 s'au împușcat țărani nevinovați, copii, femei și moșnegi, cari nici n'au participat la răscoale.

2. Că dosarele răscoalelor au dispărut.

3. Că însuși dl Averescu a recunoscut în instanță că au fost 450 de cazuri, în cari s'a ordonat o anchetă pentru a se stabili vinovăția ofițerilor și soldaților cari au tras, omorând fără nici o judecată oameni nevinovați.

4. Că aceste anchete n'au ajuns la nici un rezultat până azi.

5. Că ororile inutile le-a săvârșit armata.

6. Că ministrul de războin, deci conducătorul poliției suprem ale armatei era dl general Averescu și'n consecință responsabil moralicește, politicește și juridicește de consecințele represii ilegale.

Mărturisirea dlui Cocea

În Martie 1907 izbucnesc răscoalele țărănești. Partidul convoacă o întrunire pentru votul universal și cu protest împotriva represiiunilor din nordul Moldovei.

În plină întrunire, tocmai când mă aflam la tribună, armata pătrunde în sală și sunt arestat. Luat pe sus, sunt adus la cazarma pompierilor. Era pentru prima oară când mi se întâmpla acest lucru și fierbeam de revoltă și indignare. Cu capul între mâini, mă gândeam la elasticitatea poziunii de libertate, în țara noastră; mi venea aproape să plâng. De afară se auzeau pașii grei ai soldatului de gardă, din care eu nu vedeam prin-o ferestruică decât vârful baionetei la armă.

Cam peste două ceasuri, rondul schimbă sentinela și odată văd cu surprindere ușa deschizându-se.

Noul soldat de gardă vine lângă mine și cu aerul cel mai convins îmi spune:

— Bine ai făcut, domnule Cocea!

— Dar cine ești d-ta?

— Sunt încântător în județul Te-

uci! Mor țărani de foame și au drept să se răscoale!

Peste trei-patru ore sunt adus la gaură, într-o odaie plină de ploștici. În această atmosferă, care se asebea atât de cea în care trăisem până atunci, mi-am petrecut toată noaptea afundat în lectura „Confesiunilor“ lui Rousseau.

7. Că generalul Averescu aruncă vina pe generalii morți, cari azi nu se mai pot apăra, dar cari, pe când trăiau au somat pe dl general Averescu să facă dovada celor afirmate, altfel fiind un calomniator ordinar. (Cazul gen. Năsturel).

8. Că generalul Averescu, care azi declară că nu are nici o vină pentru sângele care a curs inutil la 1907, n'a dat pe când comanda armatele de represii nici o dovadă că ar re-proba cruzimile și sălbăticiile comise.

N'a demisionat din guvern și n'a luat sancțiunile necesare contra vinovaților.

9. Că dl Averescu a intentat acest proces după trecere de 23 ani, când faptele se pot, reconstitui mai greu și dosarele au fost furate. Cu toate aceste dl Averescu a cerut Tribunalului să nu admită dovedirea veracității.

10. Că dl Averescu a intentat acest proces în Ardeal, unde există cea mai reacționară lege a presei, fără Curte cu Jurați ca în vechiul regat și fără posibilitate de a se reconstitui faptele atât de precis ca în vechiul regat, unde este forul natural de judecată, deoarece represia a vărsat sângele țăranilor de acolo.

Opinia publică a mai reținut, desigur faptul anex că la propunerea noastră de martor a șoferului Buzescu, dela min. de interne, care știe ce știe, dl Averescu a cerut Tribunalului să nu se judece chestiunea celor 13 milioane. Tribunalul în sentința dată a și achitat pe fratele Bazil Gruia, pentru acest punct de acuzare.

Reproducem mai la vale un fragment din interviewul acordat revistei „Rampa“, acum câteva săptămâni, de către scriitorul N. Cocea, care a fost un martor ocular al ororilor inutile dela 1907, când el însuși era să fie împușcat din capriciul prefectului de Buzău.

În acea noapte veniseră la putere liberalii, iar Cocea fusese numit prefect. Pe la opt dimineața, mă pomenesc cu Cocea, pe care-l cunoșteam destul de bine, de pe la diferite sindrofii. Cocea, făcând pe abătutul și pe disperatul îmi spune:

— Te-au arestat dle Cocea! N'am putut dormi toată noaptea, când am auzit ce ai pățit!

— Păi atunci, de ce nu mi-ai dat drumul de acasă? i-am răspuns eu.

Cocea s'a început să se încurce în răspunsuri. Să-mi spuie că nu depindea dela el și alte fleacuri.

Fapt e că în acea zi, sub escortă, am fost dus la Buzău, unde ajuns în zorii zilei, am fost închis într-o cazarmă. După o oră am fost adus la prefectura județului. Prefect era unul Iarca, prieten bun cu familia mea și pe care-l cunoșteam și eu destul de bine. În localul prefecturii mi s'a înfățișat un tablou pe care nu-l voi uita niciodată. Devalma, într-o învâlmășeală de infern, stăteau morți și răniți. Se auzeau gemete lugubre.

Cu greu mi-am făcut loc până în cabinetul prefectului. Cum m'a văzut, Iarca s'a repezit:

— Bine mă nebunule! De ce te-au arestat?

— Pentrucă am cerut ce ai cerut și d-ta când nu erai la putere: votul universal!

Când a auzit asta Iarca, a început

să urle ca mușcat de fiară, încât credeam că o să moară de congestie.

— Să vie Sambulinu, a început el să țipe ca scos din minți.

Și prefectul a dictat judecătorului: „Pe drumul dela gară la prefectură, am prins pe individul Cocea, împărțind manifeste...“

Iarca a ordonat apoi să fiu imediat împușcat. Ce să-ți spun, am văzut moartea cu ochii!

Dar pare-se că sunt un om cu noroc.

Când să ies din cabinetul prefecturii, mă întâlnesc cu generalul Iarca, rudă cu prefectul și care mă cunoștea destul de bine:

— Ce e cu tine?

— Domnule general, sunt subloco-

tenentul în rezervă Nicolae Cocea. Din ordinul dlui prefect voi fi împușcat!

Generalul Iarca a intervenit pentru mine, iar procurorul Eustatiu și-a manifestat indignarea pentru purtarea prefectului. Și eu am scăpat cu viață. Recondus la închisoare, am stat două luni până ce lucrurile s'au linistit.

În răstimp, tata în fruntea regimentului, stăvilea răscoalele.

Să vedem acum cum descrie într'un articol, pe cre-l reproducem aproape în întregime, stările nenorocite și ororile inutile dela 1907, Const. Mille.

In ce trăim

de Const. Mille

Am închis ochii față de necesitățile războiului civil, am lăsat ca sânge românesc să curgă vărsat din noi români.

Când însă de pe ochi ni s'a ridicat pleoapele am înghețat de groază față de altă nebulie, față de alte sălbăticiii, față de grozăvenia represiei care a întrecut pe aceea a răsvrățiilor țăranii.

Când s'a tras cu tunul în satele răscolate am plâns de durere, dar am tăcut zicând că este necesitatea luptei cu care a început această distrugere. Când salvele de arme au culcat la pământ atâția Români iarăși n'am zis nimic, căci iarăși lupta cerea aceste jertfe. Când însă am văzut și vedem că se distrug fără de folos satele, după încetarea luptei, ori fără ca măcar să fi fost luptă, că se dau foc caselor, că înlăuntrul locuințelor se omorâă fără de somațiuni și fără de vină dovedită când cei prinși ori simpli bănuți, sunt legați col la col scosi afară din sat și împușcați ca niște câini, atunci ne întrebăm ce este această a doua nebulie, aceea a pacificatorilor cari fac mai rău de cât răsvrățiții și sunt mai vinovați decât ei.

O ceată de răsvrățiți trebuie socotită o ceată cuprinsă de nebulie, când fiecare individual numai este răspunzător, când colectivitatea alcătuiește o unitate.

Toate faptele rele pot fi explicate prin această nebulie a mulțimei. Când însă autoritatea, forța represivă puternică și bazată pe forța armatei Manlicher și a tunului cu repetiție, puternică deci cu sânge rece-comite orori, ea trebuie socotită mult mai vinovată, și aceasta mai ales când legile scrise și cele ale umanității sunt călcate în picioare.

O ceată de răsvrățiți nu vrea să se supună și înaintea spre forța armată. Dai salve de arme și culci la pământ pe câțiva, ești în legalitate și deci tu ți-ai făcut datoria. Când însă pe cei prinși îi bați până mor, îi împuști fără judecată, când pe cei găsiți în locuințele lor îi execuți imediat, când incendiezi casele oamenilor vinovați și nevinovați, atunci tu apărător al ordinii, devii la rândul tău un vinovat, un criminal.

Din nenorocire și spre rușinea acestei țări, în foarte multe locuri mai ales în Oltenia s'a procedat astfel. După înfrângerea propriu zisă a revoltei, începându-se arestările s'a pus mâna pe cei părâți de primar ori de arendaș și proprietar și din ei o parte au fost trecuți sub arme fără de judecată, ci pur și simplu după bunul plac al autorităților și al forței armate. Ceeace s'a întâmplat în cătunul Viașu din Mehedinți — și care dramatic episod a fost povestit eri în

Adevărul de către fiul unuia din cei executați, s'a repetat în zeci de comune și dosarul nostru este plin de asemenea fapte grozave. Să fi fost ceeace s'a întâmplat la Viașul un fapt izolat, l-am fi trecut sub tăcere, ori am fi cerut pedepsirea celor vinovați dar fără de surle și fanfare, ci ca un fapt mai mult pe care trebuie să-l tănuim ca să nu mai știe și alții de el. Din nefericire nu este astfel. Și astăzi chiar justiția sumară funcționează sub cuvânt de fugă de sub excortă — lăsând la o parte re-telele tratamente, bătăile grozave, uciderea fără de glonț de pușcă, dar cu ciomagul, ori cu baioneta.

Parlamentul a votat starea de asediu, dând-o la dispoziția guvernului. Ea nu a fost proclamată în chip formal, dar s'a aplicat sub o formă și mai grozavă. În starea de asediu toate autoritățile sunt subordonate puterii armate și justiția civilă este înlocuită cu cea armată. Consiliul de război dispune de soarta cetățenilor și de libertatea lor, nu însă și de viață.

La noi însă fără stare de asediu, fără a fi trimiși înaintea unui tribunal de război, atâția jii ai țării au fost dați morții, după ordinul unui simplu ofițer, ori chiar sergeni și aceasta fără de judecată și instrucțiune prealabilă, fără a se cerceta dacă cel osândit morții într-o țară unde nu există pedeapsă cu moarte — nici sub stare de asediu — este vinovat ori nu. Chiar în stare de asediu execuția sumară devine un simplu omor și mă întreb cum trebuie să calific acea ce s'a petrecut și ce trebuie să cer pentruca dreptatea care strigă la cer să fie satisfăcută.

Dar încă odată trec mâna pe frunte, pare că să gonesc un vis urât și mă întreb dacă în adevăr cele ce mi s'au scris și povestit au avut ființă vreodată?

E cu puțință — îmi zic eu — ca niște Români să fi făptuit asemenea fapte, după cum tot această întrebare mi-o pun și față de grozăviile făptuite de țărani?

Nebunia dintr-o parte a trecut ca oare și în cealaltă parte?

Și ea să sfârșesc — acum deocamdată — citind cum s'au devastat cu tunurile satele și s'au ras de pe suprafața pământului prin ghiulele de foc, îmi amintesc de chipul cum în Congo și în alte țări sălbatic se pedepsesc triburile indigene. Un european a fost ucis, un trib s'a declarat nesupus ori n'a consimțit să se despoaie pe gratis de fildeș ori de alte bogății — imediat un detașament de armată cu arme și tunuri pleacă că-

tre localitatea oșandită. Așa ziși rebeli sunt uciși cu gloanțe, satele distruse cu tunul și astfel omorârea și autoritatea Statului European prin foc și sabie sunt restabile în fața acestor sălbatoci, ori viața concetățeanului alb este răzbutată. O fi țara românească un Congo African, țărani noștri români sunt ei socotiți tot așa de străini nouă ca și triburile sălbatice și așa cum se procedează în centrul Africei trebuie oare să se procedeze și pe mările verzi ale bătrânii Dunării?

Toate aceste întrebări îmi vin vârtej în cap, se ciocnesc în mine fel de fel de sentimente și tot ce pot face să fixez pe hârtie aceea ce îmi dogorește sufletul. De altfel îmi fac această datorie de român fără nici o speranță, fără nici o iluziune, desperat de ceea ce văd și mai ales desperat de neputința mea și blestemând vițrega fire care mi-a dat ochii ca să

Scrisoarea Dlui Inginer I, Constantinescu despre Impușcarea tatălui său în vârstă de 82 ani.

Moșneagul legat cu fiul său alături a început să plângă și au plâns și ceilalți de plânsul moșneagului. Au fost însă trimiși în comuna Pătulele unde se găsea regimentul de Roșiori sub comanda dlui Colonel Herescu și Majorul Ghigoriza. În drum o soră a mea ajungând convoiul a început să se roage și a intervenit apoi un vătaf ca să fie scăpat cel puțin unul din doi, tatăl ori fratele. Tata a spus că dacă e vorba pe alese mai bine să moară el și să scape băiatul — fratele meu — dela care am și aflat toate câte le pun aici pe hârtie. Am întrebat pe fratele meu ce au făcut cu ei după ce au ajuns la Pătulele? Când am ajuns acolo — mi-a răspuns el — au venit la noi doi ofițeri care erau mai mari acolo și au întrebat pe soldații cari ne aduseră: *Li adusărați măi? Da, au răspuns ei, mai vin și alții în urma noastră. După aceea ne-a predat roșiorilor. Tata a început din nou a spune după cum spusese și dlui Căpitan la Viasul, că e bătrân de 82 de ani și nu se știe cu nimic pe ceget. În timpul acesta a venit unul care era mai mare acolo și i-a dat câte doi pumni de fiecare parte pe sub fălci zicându-i:*

— Să taci hoțule bătrân, cum mai știi să spui minciuni și să te aperi. Iar tata s'a rugat lui Dumnezeu a oftat adânc și iar a început să plângă.

După aceea îmi spune fratele meu: *Ne-a pus într-o căruță și s'au întors cu noi către satul Viasul. Abia ajuns la marginea satului ne-a dat jos din căruță, m'au deslegat pe mine și m-au dat la o parte, iar pe ceilalți i-au trecut în marginea șoselei, i-a pus cu fața către soldați și nelegați la ochi au tras o salvă de puști în ei. După ce au căzut jos, au mai tras încă o salvă și pe urmă încă una și după aceea a descălecat de pe cal ofițerul cel mai mare și s'a apropiat de cei morți și cu revolverul a tras la fiecare mort câte un glonț în cap. Iar eu am fugit nebun peste câmpuri și nu mi-am venit în fire decât după o săptămână.*

După aceea Luni 19 c. arendașul s'a dus din nou la Pătulele s'a întors cu un pluton de roșiori care a mai strâns încă opt săteni pe cari i-a împușcat într-o groapă la capul celalt al satului, iar Miercuri 21 c. iar a adus armata și a strâns încă 4 pe care i-a împușcat lângă un gard aproape de cimitir. Aceștia sunt fără de cei 4 de mai sus. N. D. Stoica de ani 47, S. Tuzuc de ani 80, S. Bărbulescu de ani 24, G. P. Puică de ani 45, F. S. Sandu de 21, V. G. Bidileci de ani 22, S. F. Bidileci de ani 30, M. Stoenoiu de ani 55, L. Sirbu de ani 23, I. Pârjol de ani 21 și încă vre-o câteva nume ce îmi scapă din minte în total dar 17 victime.

Toate aceste 17 victime au fost împușcate după arătările arendașului Vintilescu, pentru diferite motive și anume: sau că nu veneau să consume la cârciuma lui, sau că nu mergeau să macine la moara lui, sau că nu

văd și să plâng cu ei, simțul ca să-mi dea frigurile durerii și puterea de a ține un condei ca să pot să concretizez în chip palid ceiace ce-mi colcăie în suflet.

(ss) Const. Mille.

Dar ca să nu se creadă că cele de mai sus sunt exagerările unor condeie impulsive, reproducem în întregime scrisoarea dlui inginer I. Constantinescu, publicată în „Adevărul“ în care povestește episodul înfiorător al împușcării tatălui său.

Neputincios, în vârstă de 82 de ani, fost primar, învățător și judecător în cătunul Viasul. Această scrisoare îți ridică părul măciucă de groază și revoltă față de nebuțiile excesive dela 1907, când s'au împușcat atâția Români nevinovați.

lucrau pe moșia lui, sau în fine că nu erau plecați lui. Dosprezece din acești nenorociți nici nu lucrau pe moșia lui.

În timpul acestor executări, intrase groază printre țărani cei rămași și cei ce erau fugiți din sat. O mare parte din ei au venit și au plătit sume enorme lui Vintilescu ca să-i steargă de pe lista neagră. Astfel consilierii, șeful de garnizoană și fruntașii satului au plătit lui Vintilescu 20—80 de napoleoni pentru că li s'a scăpat viața, iar o femeie, femeia lui Tănase al Popii a dat o slabă gălbieni de 25 de napoleoni, pentru a scăpa viața bărbatului ei. Au mai dat: Florea al Predeț 80 de napoleoni, Niță al Firi 40 de napoleoni, Ghiță Niculescu, Ion Niculescu și alți mulți.

Afară de acestea, Vintilescu văzând teroarea țăranilor, i-a amenințat, zicându-le că satul lor e pus pe listă să se distrugă cu tunurile prin bombardare și că e ordin dela armată ca să distrugă sau să plătească fiecare cap de familie câte 46 franci, sau câte o baniță de porumb. În caz contrar tunurile vor distruge satul.

Atunci țărani auzind aceasta și văzând că satele Oprisor, Izanzea, etc. din jurul lor au fost cu desăvârșire distruse de artilerie, precum și sub impresia împușcărilor țăranilor de mai sus s'au grăbit cu toții și în mai puțin de 48 de ore au depus în mâinile arendașului Vintilescu suma de 4000 franci în numerar și porumb. Cei cari n'au avut ei, sau au dat câte o vacă, bou, cal, porc, ori alte animale, sau trebuia să intre slugă la el ori în altă prte pentru a aduce bani.

În fine acest arendaș a obligat pe țărani să semneze un contract prin care să recunoască că ei însăși sunt vinovați de incendierea hambarelor, și că ei se obligă a plăti de fiecare cap de familie și pe timp de cinci ani câte 85 de franci pentru despăgubirea lui, amenințând pe țărani, că, dacă nu vor iscăli, Statul nu retrage trupele din comună. Conducătorii și fruntașii satului „ca recunoștință“ către Vintilescu, că le-a scăpat viața au întrebuințat toate mijloacele pentru îndeplinirea celor de mai sus.

Astăzi satul se găsește sub o teroare care cu greu se poate închipui și sub servitute nemaipomenită.

Aceștea le-am cules din spusele celor îngroziiți și teroriizați cu ocazia înmormântării tatălui meu I. Constantinescu. Sărmanele văduve care mă cunoșteau încă de copil de oarece am crescut între dânșii, mi-au povestit cu lacrimile în ochi cele petrecute, modul cum au fost jefuite de ultimul porumb ce aveau pentru hrana copiilor rămași orfani, cum le-au luat vaca cu lapte, etc. La auzul acestora eu însu-mi m'am îngrozit de cele petrecute și voi reclama la toate autoritățile până la Majestatea Sa.

(ss) I. Constantinescu
inginer.

Continuare în numărul viitor.

Săptămâna

Auto-intitulatele competențe au rămas desamăgite după plecarea dlui Titulescu, deși competența lor amenință să nu mai ia vreodată un sfârșit. Defectul este organic. Între competență și competiție, deosebirea e numai de literă. Când competența este absentă, competența este foarte greu de rezolvat. De lucrul acesta se va fi convins și dl Titulescu. Doar toate pretențiile competențe au condus cândva departamente și rezultatele se cunosc.

Din filantropie, noi am fi și pentru. Unde a mers mia, meargă și suta. Oare țara zice la fel? Nu credem.

Actualitatea este ingrată. În locul dlui Titulescu ne-a trimis pe dl mareșal Averescu. Incontestabil nu e o tranzacție. Dar ce să facem. Unii pleacă, alții vin.

După cât ne-aducem aminte, dl mareșal plecase cam plouat, în urma răsunătoarelor sale succese interne!... Strategia retragerii însă n'a fost prea genială. La Acqui, inițiatii spun, că dl mareșal a intrat din nou la apă și acum se întoarce iarăși plouat și cu bastonul ud. Diagnosticul dlui Goga — cuiu pe cuiu scoate — s'a dovedit foarte primar.

Săptămâna patimilor, ce se apropie cu pași uriași, dă prilej păcătoșilor, la revizuirea conștiințelor. Numai astfel se poate înțelege svonul reverenții dlor Sângeorgiu, Micescu și Valjean în vechiul partid liberal. Nici nu ne puteam aștepta la altceva dela dl Sângeorgiu, autorul unor prea

ispititoare percente de moralitate politică.

Dacă după domnia se numește ingratitudine faptul că ai scuipat unde moși întâiu ai lins, și rugă frumos să ne spună cum s'ar califică gestul celor cari ling acolo unde început au scuipat. Nu ne îndoim de dialectica dlui profesor ne va satisface cu aceiași promptitudine.

Ne-ar mira gestul dlui Istrate Măcescu, dacă svonul s'ar adevări. Că despre simpaticul domn Valjean n'e o îndoială. Romantic incorrigibil, ne va plimba prin Empireu, ne va demonstra axioma că orice problemă poate discuta pro și contra, și va sfârși placid și melancolic: „dragilor în politică, cași în amor... on review toujours“.

Ne-ar impresiona însă profund tragedia dlui Gheorghe Brătianu, rămas șef de partid fără partizani, ca toate că faptul nu ni se pare o imposibilitate. De! Conștiințele intelectuale alilor sunt așa de flexibile!...

Ignorarea adevărului elementar de un partid nou nu se face cu oameni vechi, îl va costa mult pe dl Gheorghe Brătianu.

Țăranul nostru este mai prozaic. El are o vorbă: Ce naste din pisică șoareci mănâncă.

Încodată mai mult se demonstrează că în politica românească țărana este o entitate indispensabilă.

Dacă nu l-ai avut, de ce nu ți-a cumpărat un rural domnule Brătianu?

Gheorghe I. Popescu

Între imponderabilele morale care intră în compoziția aprecierilor justițiere și care de multe ori dacă nu aproape întotdeauna scapă unor formulări exacte și veracitatea faptelor istorice sunt nepotriviți oari pot abate judecata minții noastre dela făgașul adevărului.

Problema denicotinizării tutunului

Acum când datorită Soc. Fumosan și R. M. S. a pus în vânzare țigări denicotinizate, nu e lipsit de interes să aruncăm o privire retrospectivă asupra încercărilor făcute până azi pentru extragerea nicotinei din tutun.

S'au făcut experiențe în special în Germania pentru extragerea nicotinei chiar la cultura tutunului pentru a se obține tutunul care chiar la cules să aibă o cantitate minimală de nicotină. Experiențele acestea au costat foarte mult, dar n'au avut totuși nici un rezultat pozitiv, așa că stațiunea de experiență dela Pforzheim a fost desființată. S'au făcut și numeroase experiențe pentru eliminarea nicotinei din fabricatele gata confecționate și s'a ajuns la rezultatul că fără nimicirea nicotinei în organism să pătrundă prin fumată cât mai puțină nicotină.

Un exemplu este dogul de vată care va putea să rețină nicotina: fumătorii foarte încântați scoteau din cartonul țigaretii vata afumată. Chiar când s'au pus în consumație țigaretetele denicotinizate de către Soc. „Fumosan“ s'a putut vedea că mulți fumători vroiau să vadă dacă cu ajutorul batistei sau a vatei nicotina a fost într'adevăr extrasă din tutun și dădeau neîncrezători din cap, dacă pe batistă sau pe vată rămânea o mică pată cafenie. Asta e o naivitate și în același timp o auto-păcălire. Pentru că nicotina este o substanță albicioasă aproape incoloră, iar culoarea cafenie rămasă pe batistă sau pe vată, nu e altceva decât rășina și alte corpuri pe cari le conține tutunul. Cercetările științifice au dovedit că nici batistele și nici vata nu pot reține ceva din nicotină. S'au făcut încercări diferite pentru extragerea nicotinei din tutun cu ajutorul a tot soiul de mijloace chimice.

Începând dela vitriol s'au făcut încercările cu ajutorul a aproape tuturor acizilor și experiența aceasta a rămas fără rezultat, pentru că dacă mijloacele întrebuințate au reușit să extragă ceva nicotină, au dăunat însă tutunului în sine. Asta n'a împiedecat totuși pe unii indivizi cu spirit întreprinzător să pună în comerț așa numitele „mijloace de denicotinizare“ care să fie, fie injectate în țigări, fie amestecate altfel cu tutunul.

Justiția din Dresda în a doua instanță a condamnat recent pentru excocherie un asemenea întreprinzător care sub numele de „antitoxin-oetapin“ a pus în comerț un asemenea mijloc de denicotinizare despre care 3 profesori universitari au stabilit cu precizie că nu era altceva decât apă chioară.

Azi este recunoscut de către toți oamenii de știință că singurul mijloc de denicotinizare a tutunului este prin procedeu electro-chimic descoperit de Falk et Dr. Wenusch. Acesta este singurul procedeu care extrage într'adevăr nicotina din tutun fără ca prin aceasta să altereze cu ea gustul și aroma tutunului.

La fabrica „Fumosan“ din București, denicotinizarea tutunului și a țigărilor se face prin mașinile electrice construite pe baza descoperirii epocale a celor 2 inventatori pomeniți.

Redacționale

Din cauza a b u n d e n ț e i de material rubrica „Spicuri din presă“ se amână pentru numărul viitor.

Redactor responsabil:
Dr. A. T. MUREȘAN